26/04/2021

Οδοιπορικό Μεγάλης Εβδομάδας

/ Ορθόδοξες Προβολές

- **Του Αρχιμανδρίτη Ιακώβου Κανάκη**

Η Μεγάλη Εβδομάδα ονομάστηκε «Μεγάλη», γιατί Μεγάλα είναι τα γεγονότα τα οποία έγιναν και αναβιώνουμε – ζούμε και εμείς – και μας αξιώνει ο Θεός να τα ζούμε και φέτος. Να πω ότι η Μεγάλη Εβδομάδα είναι ένα ύψος, το οποίο όλοι πρέπει να αγωνιστούμε να πιάσουμε, μια ευκαιρία που δίνει η Εκκλησία για να προσεγγίσουμε πιο πολύ τον Θεό. Να πω ότι είναι ένα ποτάμι με δροσερό καθάριο νερό, στο οποίο πρέπει να σκύψουμε για να πιούμε και να δροσιστούμε. Να ευχαριστήσουμε τον Θεό που είμαστε στη ζωή, που μπορούμε και φέτος να εορτάζουμε και να συμμετέχουμε σε όλα αυτά που θα γίνουν και να πούμε ότι η Μεγάλη Εβδομάδα είναι ένα βίωμα, δεν είναι ούτε θεωρία ούτε τύπος. Η Μεγάλη Εβδομάδα είναι κάτι μοναδικό μέσα στο εκκλησιαστικό έτος!

Είχαμε προετοιμαστεί για την Μεγάλη Εβδομάδα, πρέπει να έχουμε προετοιμαστεί!

Το Τριώδιο ήταν η πρώτη περίοδος, η εισαγωγική της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Η Μεγάλη Τεσσαρακοστή είναι αυτός ο δρόμος που καταλήγει στη Μεγάλη Εβδομάδα. Και έτσι, βλέπουμε ότι έχουμε μια κλιμάκωση από τα υψηλά στα ακόμα υψηλότερα. Αυτή η Εβδομάδα είναι εβδομάδα που μας καλεί να ζήσουμε κάτι παραπάνω και, βέβαια, θα το ζήσουμε, αν έχουμε προετοιμαστεί κατά την προηγούμενη περίοδο. Βεβαίως, η νηστεία έχει μια διαφοροποίηση: η νηστεία της Μεγάλης Τεσσαρακοστής γίνεται για τα πάθη μας, για την εγκράτειά μας κλπ., η νηστεία της Μεγάλης Εβδομάδος είναι συμμετοχή στο πάθος του Χριστού, γι' αυτό και είναι πιο αυστηρή νηστεία.

Είδαμε πόσο ωραία η Εκκλησία μάς φτάνει μέχρι εδώ: «Απόκρεω» – μας λέει σιγά-σιγά να αποχωριστούμε υλικές τροφές, και έτσι μας βάζει και σε ένα κλίμα, και πάλι σιγά-σιγά. Είδατε πώς κινείται η Εκκλησία, ως μάνα, φροντίζει. Πρώτα Απόκρεω, μετά η Τυρινή και φτάνουμε μέχρι εδώ που φτάσαμε, δηλαδή, στη Μεγάλη Εβδομάδα. Ξεκινάει η Μεγάλη Εβδομάδα με την Κυριακή τῶν Βαΐων ἑσπέρας. Το πρωί της Κυριακής των Βαΐων όλο χαρά υποδέχονται τα Ιεροσόλυμα τον Χριστό, διαβάζοντας τα ανάλογα αναγνώσματα από τα Ευαγγέλια, και ήδη από την Κυριακή των Βαΐων ο Χριστός δίνει το στίγμα του, θα λέγαμε, για το τι ακριβώς θέλει να κάνει. Ενώ υπάρχει αυτός ο ενθουσιασμός που βγάζουν τα ρούχα τους για να πατήσει ο Χριστός και με φοίνικες δοξολογούν, «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ – εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος», ήδη από εκείνη την ώρα έχει απογοητεύσει τους Ιουδαίους, διότι δεν τον βλέπουν επάνω σε άλογο, αλλά επάνω σε έναν όνο. Αυτό τί σημαίνει; Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι ο βασιλιάς που περίμεναν με τα στρατεύματα και τους υπηκόους, που έρχεται να απελευθερώσει από τους Ρωμαίους στους οποίους είναι υπόδουλοι, αλλά Εκείνος που έρχεται να φέρει μια άλλη βασιλεία, η οποία (βασιλεία αυτή) δεν έχει όπλα, δεν έχει βία, είναι μια άλλη βασιλεία αυτή. Και το αποδεικνύει και τους το δείχνει αυτό, φανερώνεται στο ότι επιβαίνει «ἐπὶ πώλου ὄνου» (Ἰω., ιβ΄ 1-18), σε ένα ονάριο, σε ένα ταπεινό ζώο.

Δεν είναι αυτός ο στρατηλάτης που θα απελευθερώσει με αυτά τα μέτρα που ήξεραν μέχρι τότε την βασιλεία. Είναι ένας άλλος ισχυρότερος στρατηλάτης, που έρχεται να βοηθήσει για να κόψει ο άνθρωπος τα πάθη του. Δηλαδή, ο πόλεμος να γίνει προς τα μέσα. Δεν μας φταίει ο έξω. Ο μέσα, ο έσω άνθρωπος, είναι αυτός που πρέπει να διορθωθεί και Τον βλέπουμε, λοιπόν, να εισέρχεται στα Ιεροσόλυμα με αυτό τον τρόπο και να απογοητεύει εκείνη την ώρα τους Ιουδαίους, οι οποίοι, σας είπα, περίμεναν κάτι τελείως διαφορετικό. Αυτός, είπαμε, έρχεται να φέρει μια καινούρια βασιλεία, άλλου τύπου, που δεν την γνώριζε ο άνθρωπος, η οικουμένη δεν την γνώριζε μέχρι τότε.

Τα δύο μέρη της Μ. Εβδομάδας

Έτσι, λοιπόν, μπορούμε να πούμε τώρα ότι η Μεγάλη Εβδομάδα χωρίζεται σε δύο μέρη: ξεκινάμε από την Κυριακή των Βαΐων το απόγευμα και φτάνουμε μέχρι τη Μεγάλη Πέμπτη το πρωί, που γίνεται η Θεία Λειτουργία, και από τη Μεγάλη Πέμπτη, με την Ακολουθία Των Παθών, μέχρι το Μεγάλο Σάββατο. Στα δύο αυτά μέρη μπορούμε να την χωρίσουμε, αν και όλο είναι ένα, η Μεγάλη Εβδομάδα ένα πράγμα είναι όλη, αλλά την χωρίζουμε με αυτόν τον τρόπο, γιατί σε αυτό το πρώτο μέρος έχουμε μια μετάβαση στο δεύτερο, και πάλι οι πρώτες μέρες της Μεγάλης Εβδομάδας μάς προετοιμάζουν για τα υψηλότερα που θα γίνουν τη Μεγάλη Πέμπτη, τη Μεγάλη Παρασκευή και το Μέγα Σάββατο.

Πρόσωπα – πρότυπα

Η Εκκλησία μας μέσω της υμνολογίας της μας παρουσιάζει στους ύμνους της Μεγάλης Εβδομάδας πρόσωπα – πρότυπα, κάποια από τα οποία μας καλεί να μιμηθούμε και κάποια άλλα τα οποία μας λέει να είναι παραδείγματα προς αποφυγήν. Ο Ιωσήφ ο Πάγκαλος, όπως ονομάζεται, η πόρνη γυναίκα, οι Μυροφόρες, ο ληστής επί του Σταυρού, είναι από την μια μεριά, πρότυπα. Μας προβάλλει πρόσωπα η υμνολογία. Από την άλλη μεριά, ο Ιούδας, οι Γραμματείς και οι Φαρισαίοι, ο ευμετάβολος όχλος, είναι παραδείγματα προς αποφυγή.

Θετικά πρότυπα

Όμως, ας σταθούμε λίγο αρχικά σε αυτό το πρόσωπο, τον **Ιωσήφ,** ο οποίος ζει προ Χριστού, ο **Ιωσήφ ο Πάγκαλο**ς. Αυτός, ενώ είναι ενάρετος, δεν έχει την χαρά και την ευλογία να δει τον Χριστό. Είναι πολλά χρόνια προ Χριστού που έχει κοιμηθεί, δεν είναι στη ζωή. Δεν έχει την χαρά να αγγίξει τον Ιησού, αυτό δηλαδή που θα χαρούν πολύ οι Απόστολοι αργότερα. Όμως, οι αρετές του, η πίστη του, η θυσιαστικότητά του, τον κάνουν να προεικονίζει το πρόσωπο του Χριστού στην Παλαιά Διαθήκη. Τον βλέπουμε να διώκεται, να συκοφαντείται, να κινδυνεύει, να είναι η δική του στάση, μια στάση αγάπης και συγχωρητικότητας προ Χριστού, προ της Σαρκώσεως, δηλαδή. Είναι Χριστιανός προ Χριστού εκείνος. Ο Χριστός, βεβαίως, είναι αναμάρτητος αλλά και ο Ιωσήφ είναι ιδιαίτερα ευλαβής, τιμά τον εαυτό του. Πιστεύει στο Θεό των Πατέρων, πιστεύει και σέβεται το συνάνθρωπο. Δέχεται μεγάλους πειρασμούς που ζητούν εκδίκηση. Δέχεται και πειρασμούς φιληδονίας, θυμηθείτε εκεί με την σύζυγο του Φαραώ Πετεφρή, από τον οποίο ζητά και επαφή μαζί του η γυναίκα, και βλέπουμε ότι είναι συγκροτημένος, πιστός και κρατιέται δυνατά από την πίστη του. Αυτός είναι ο πρώτος, μέσα στα τροπάρια θα τον συναντήσουμε, τον Ιωσήφ.

Άλλο πρόσωπο είναι αυτή η πόρνη γυναίκα η οποία πηγαίνει, κλαίει στα πόδια του Χριστού και με τα μαλλιά της σκουπίζει τα πόδια του Χριστού. Αυτή η γυναίκα δεν μας αποδεικνύει μόνο μια πίστη, μια μετάνοια, ως πρόσωπο μόνο. Μας ενδιαφέρει, γιατί ο Χριστός με αφορμή αυτή τη γυναίκα κάνει ένα άνοιγμα στους «εκτός», στους μη δεδομένους. Δηλαδή, όχι στους εκκλησιαζόμενους, θα λέγαμε σήμερα, αλλά σε αυτόν που περνά αδιάφορος έξω από την εκκλησία, αλλά κάποια στιγμή αισθάνεται ότι δεν είναι ο χώρος του εκτός της Εκκλησίας. Μέσα στην Εκκλησία είναι ο χώρος, αλλά χρειάζεται έναν να την δεχθεί όπως είναι, και βέβαια μετά να αλλάξει φυσικά. Λοιπόν, βλέπουμε ότι ο Χριστός κάνει ένα άνοιγμα, και δέχεται τώρα όλους αυτούς οι οποίοι είναι από την κοινωνία στα άκρα, παραγκωνισμένοι, αρνητικά χαρακτηρισμένοι και εκείνος τους λέει όχι, υπάρχει δρόμος και για εσάς και υπάρχει και θέση για εσάς. Για όλους αυτούς, ας πω, τους «εκτός Εκκλησίας», θα το λέγαμε σήμερα.

Βεβαίως, ο ληστής επί του Σταυρού, ο οποίος τί έρχεται να μας αποδείξει: ότι δεν είναι ίδια η ώρα για τον καθένα για να πιστέψει. Άλλος πιστεύει από μωρό παιδί, άλλος στην εφηβεία του, άλλος μετά την εφηβεία και άλλος λίγο πριν πεθάνει. Όμως, είναι δεκτή η μετάνοιά του και μάλιστα είμαστε βέβαιοι για την ύπαρξή του στον Παράδεισο αυτού του ληστή γιατί του το είπε ο Χριστός επί του Σταυρού, «από σήμερα μαζί μου», του λέει. Για κοιτάξτε εδώ μάθημα. Δεν το λέει σε κανέναν από τους ενάρετους. Βάζει αυτόν που είναι ληστής και για την εποχή εκείνη ο ληστής δεν είναι μόνο ληστής, είναι κακούργος πραγματικά. Είναι

κλέφτης. Έχει παραβατική συμπεριφορά σε πολλά πράγματα κι όμως του λέει, βλέποντας τη μετάνοιά του, «από σήμερα εσύ μαζί μου». Ανοίγουν μαζί, ας πούμε, τον Παράδεισο. Αυτά είναι θετικά πρότυπα.

Αρνητικά πρότυπα

Η υμνολογία, όμως, μας λέει και για τα αρνητικά πρότυπα. Και αυτή, βεβαίως, τη συμπεριφορά του Ιούδα, την καυτηριάζει, την προδοσία του Ιούδα! Ο οποίος τί κάνει; Γνωρίζουμε ότι ο Ιούδας είναι αυτός που είναι φιλάργυρος και η φιλαργυρία τον έκανε να προδώσει τον Χριστό. Δεν είναι ακριβώς έτσι, ωστόσο. Η φιλαργυρία υπάρχει, αλλά το πιο σημαντικό είναι ότι ο Ιούδας έχει ένα άλλο σαράκι μέσα του. Είναι κι άλλοι που το είχαν. Δε μπορεί να δεχθεί το άνοιγμα του Χριστού στα έθνη. Ο Ιούδας θέλει εγκλωβισμένο τον Χριστό στους Ιουδαίους. Όταν τον βλέπει να ανοίγεται και να μην κοιτάει μόνο αυτό που λέμε τους πατριώτες, τους συμπατριώτες αλλά το ότι το κήρυγμά του, ο λόγος του, η θυσία του, αφορά στην οικουμένη, αυτό δε μπορούν να το αποδεχτούν. Είναι αυστηρά εγκλωβισμένοι σε έναν Ιουδαϊσμό, ο οποίος δεν δέχεται άλλους. «Δε χωράτε», λέει. «Ήρθε μόνο για εμάς». Σπάει, λοιπόν, αυτό το καλούπι και δε μπορεί να το δεχτεί και με το πάθος της φιλαργυρίας φτάνει στην προδοσία. Αυτό είναι ένα μεγάλο ζήτημα που θα το δούμε να υφίσταται και στην Παλαιά Διαθήκη, αν πάμε να δούμε το βιβλίο του Ιωνά του Προφήτη, στον οποίο ο Θεός τί κάνει; Τον στέλνει τον Ιωνά στην Νινευή για να μιλήσει, όμως είναι αλλοεθνείς εκεί και δε θέλει να πάει. Βλέπουμε, δηλαδή, ότι υπάρχει ένας, τρόπον τινά, εθνικισμός, ο οποίος θέλει σαν συμπαγή ομάδα τους Ιουδαίους, αλλά ο Χριστός δεν ήρθε γι’ αυτό. Είναι ένας κακός εθνικισμός αυτός, δηλαδή ο Χριστός δεν ήρθε γι’ αυτό. Αυτό για την περίπτωση του Ιούδα.

Αυτό το βλέπουμε, όμως, και στον λαό, ο οποίος επίσης είναι ευμετάβολος, δηλαδή εύκολα από το «Ὡσαννὰ» πάει στο «σταυρωθήτω». Διαλέγει, όμως, αυτόν τον λαό ο Χριστός, να γεννηθεί σε αυτόν το λαό – από αυτό το λαό. Γιατί; Υπάρχουν λόγοι. Ο ένας μπορεί να είναι ο μονοθεϊσμός, υπάρχει γενικά στον γνωστό τότε κόσμο, υπάρχει πολυθεΐα. Εκεί υπάρχει ο μονοθεϊσμός και ίσως αυτό ήταν μια προετοιμασία για να έρθει μετά ο Χριστός ή επίσης και η θέση του λαού αυτού που είναι κοντά στην Μεσόγειο και μπορούσε το μήνυμα του Ευαγγελίου να διαδοθεί παντού. Πάντως, ο Χριστός έρχεται να σπάσει κάθε καλούπι και να μεταδώσει το καλό μήνυμα σε όλα τα έθνη.

Ένα άλλο αρνητικό παράδειγμα είναι οι μαθητές. Το άτολμο των μαθητών. Υπάρχει ένα πολύ ωραίο τροπάριο που το αποδίδει: «Πέπαυται τόλμα Μαθητῶν, Ἀριμαθαίας δὲ ἀριστεύει Ἰωσήφ...». Μετά την Σταύρωση από την δίκη ήδη του Χριστού, οι μαθητές έχουν φοβηθεί, σχεδόν έχουν εξαφανιστεί, γιατί αναζητούν τώρα και όποιους ήταν γνωστοί του Ιησού. Οπότε, έχουν κρυφτεί. Εδώ υπάρχει το

θέμα της προδοσίας, ας το πω έτσι. Βέβαια, οι μαθητές, όπως ξέρουμε, δεν έχουν λάβει ακόμα την Πεντηκοστή, δεν έχουν λάβει το Άγιο Πνεύμα, όμως κρύβονται από φόβο. Και εκεί που κρύβονται οι μαθητές που ήταν πάντοτε κοντά και είδαν τόσα θαύματα, και είδαν όλους αυτούς τους παράλυτους να σηκώνονται, τους τυφλούς, τους χωλούς και περιμέναμε από αυτούς απευθείας την ομολογία και ενώπιον του Πιλάτου και των αρχών, εκείνοι κρύβονται και εμφανίζονται κάποιες γυναίκες. Οι μυροφόρες γυναίκες οι οποίες φεύγουν και πάνε πρώτες στον τάφο, με φόβο αφού παίρνουν πολύτιμο μύρο στα χέρια τους, πάνε να βρουν αυτές τον τάφο. Πού εμφανίζονται αυτές, οποία δύναμη;! Πού την βρήκαν τη δύναμη; Τη δύναμη αυτή την δίνει ο Θεός. Είναι μαθήτριες του Χριστού, συνεργάτιδες και είναι πάντοτε μαζί Του.

Και, βεβαίως, η κορύφωση γίνεται κάτω από τον Σταυρό, όπου έχουμε τον Ιωάννη, τον μαθητή του Χριστού, τον ἠγαπημένο, και την Παναγία Μητέρα, οι οποίοι σύμφωνα με το κατά Ἰωάννην Ευαγγέλιο στέκονται δίπλα, κάτω από τον Σταυρό του Χριστού και εκεί γίνεται κάτι συγκλονιστικό: εκεί, η Παναγία μάς υιοθετεί. Λέει ο Χριστός από τον Σταυρό στον Ιωάννη: «ἰδού ἡ μήτηρ σου» (Ἰω., ιθ’ 26-27), αυτή είναι η μάνα σου. Και στην Παναγία: «ἴδε ὁ υἱός σου» και εκείνη την ώρα ο Ιωάννης εκπροσωπεί το ανθρώπινο γένος. Δηλαδή, μας υιοθετεί η Παναγία με την εντολή του Χριστού, δηλαδή είμαστε παιδιά της από εκείνη την ώρα και έχουμε πλέον Μητέρα. Δε μας αφήνει ορφανούς. Μας εμπιστεύεται στην μητέρα του.

Πρακτικές συμβουλές για τη συνανάσταση με το Χριστό

Είναι πολλά εκείνα στα οποία μπορεί κάποιος να σταθεί, σε πρόσωπα που προβάλλει η Εκκλησία τη Μεγάλη Εβδομάδα και με θετικό τρόπο και με αρνητικό τρόπο. Όμως, εγώ θα ήθελα σήμερα να μου επιτρέψετε να κάνουμε κάτι άλλο. Θέλω να σας πω μερικές, ας τις πω, πρακτικές συμβουλές στο πώς αυτά τα ωραία και υψηλά που γίνονται τη Μεγάλη Εβδομάδα μπορούμε να τα ζήσουμε εμείς, οι απλοί άνθρωποι! Πώς μπορείς να ζήσεις τη Μεγάλη Εβδομάδα! Ωραία είναι αυτά που είπαμε αλλά ακούγονται και κάπως θεωρητικά. Πώς τα ζει αυτά ένας άνθρωπος, ένας χριστιανός; Για να ζήσεις κάτι, πρέπει να παλέψεις. Δεν δίνεται έτσι. Θα αγωνιστείς, και όλη αυτή η περίοδος που λέγαμε πριν, Τριωδίου, Μεγάλης Τεσσαρακοστής, αυτό είναι – μια προετοιμασία για να χαρείς, για να γευθείς τα γεγονότα της Μεγάλης Εβδομάδας. Αυτή μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους:

Καταρχάς, θα πρέπει από καιρό να έχεις πάρει μέτρα. Δηλαδή, περιμένετε όλοι την ώρα που θα πάρετε άδεια από την δουλειά σας το καλοκαίρι για να πάτε κάποιες μέρες να ξεκουραστείτε, να πάτε στην θάλασσα. Πρέπει το ίδιο να κάνετε για την Μεγάλη Εβδομάδα. Πρέπει να είναι αργία για εσάς, δηλαδή να πείτε το ξέρω από καιρό, το έχω πει στον εργοδότη μου, ότι εγώ την άδειά μου αυτές τις 5-7 μέρες

θα τις πάρω τη Μεγάλη Εβδομάδα. Αυτό από μόνο του, σας βάζει σε μια διαδικασία προετοιμασίας. Τί καταφέρνεις με αυτό; Καταρχάς, μην πανικοβάλλεστε γιατί δεν μπορείτε να το κάνετε όλοι, το ξέρω. Μπορεί, όμως, να μη μπορείς όλη την εβδομάδα, μπορείς όμως να πεις ότι Μεγάλη Τετάρτη και μετά, τουλάχιστον, θα πάρω άδεια ή κάποιες μέρες. Δε μπορεί να φτάνει το Μεγάλο Σάββατο να είσαι στη δουλειά, να δουλεύεις μέχρι τις 5 το απόγευμα και να θες να ζήσεις τη Μεγάλη Εβδομάδα. Δε γίνεται αυτό. Η Μεγάλη Εβδομάδα θέλει προετοιμασία και θέλει προετοιμασία από καιρό.

Έτσι, λοιπόν, τι θα κάνεις; Όμως, μιλάω γι' αυτούς που μπορούν να το καταφέρουν αυτό και έχει γίνει και το κάνουν κάποιοι. Φεύγουν και μπορεί να πάνε σε μια μακρινή περιοχή, να έχουν κοντά ένα μοναστήρι και να πάνε όλη την Μεγάλη Εβδομάδα για να ζήσουν αυτό που γίνεται. Το να έχεις χρόνο τη Μεγάλη Εβδομάδα σού εξασφαλίζει μια καλύτερη μετοχή στις Ιερές Ακολουθίες, οι οποίες είναι υπέροχες. Όλες οι ακολουθίες έχουν αριστουργήματα από ευχές, από ψαλμούς. Να πούμε, λοιπόν, πρώτα αυτό: ότι θα πάρεις χρόνο, θα δώσεις χρόνο στον εαυτό σου για να μετέχεις στις Ιερές Ακολουθίες. Επίσης, θα πρέπει, αν έχεις χρόνο, να μελετάς το πρωί αυτά που θα ακούσεις το βράδυ. Η Εκκλησία έχει λάβει μια πρόνοια, μια οικονομία. Ποια είναι αυτή; Ενώ είναι Όρθρος, τον έχει βάλει το βράδυ. Γιατί; Γιατί ξέρει ότι εργάζονται οι άνθρωποι, λέει να μην το χάσουν και κάνουμε Όρθρο το βράδυ τώρα. Άρα, λοιπόν, αν έχεις διαβάσει από το πρωί τα κείμενα, τους ψαλμούς, τότε θα είσαι πιο συγκεντρωμένος σε αυτά που θα ακούσεις το βράδυ και θα κατανοείς καλύτερα, θα σκέφτεσαι αυτά που έχεις διαβάσει το πρωί όλη την ημέρα και το βράδυ θα τα ακούς μπροστά σου και βέβαια, καταλαβαίνετε, ότι θα έχεις μια συμπόρευση, μια συνοδοιπορία, μια συσταύρωση και μια συνανάσταση με τον Χριστό, όταν προσπαθείς να τα ζήσεις όλα αυτά. Μπορείς να πάρεις μαζί σου και ένα από αυτά τα βιβλιαράκια που υπάρχουν με τη Μεγάλη Εβδομάδα, τα οποία σε βοηθούν να συγκεντρώνεσαι πολλές φορές και να παρακολουθείς καλύτερα και να απολαμβάνεις καλύτερα τα κείμενα.

Ένα ακόμα που θα μας βοηθήσει να ζήσουμε τη Μεγάλη Εβδομάδα είναι η νηστεία. Η νηστεία είναι προϋπόθεση. Η καταπάτηση της νηστείας ήταν η αιτία που βγήκαμε από τον Παράδεισο, και κατά τους Πατέρες, η νηστεία μάς βοηθά να επανέλθουμε εκεί που ήμασταν, δηλαδή στον Παράδεισο, που είναι και ο φυσικός μας χώρος. Να πούμε για την νηστεία, ότι πρέπει να την προσέχουμε, να μην την περιορίζουμε μόνο σε τροφές αλλά να την απλώνουμε σε πολλά πράγματα. Κυρίως στον λόγο μας. Να νηστέψουμε λίγο τον λόγο μας, να νηστέψουμε λίγο από τα νεύρα μας, να νηστέψουμε σε πράγματα τα οποία μας απομακρύνουν από το Θεό. Άρα, η νηστεία είναι ένα γενικότερο πράγμα. Έλεγα σε κάποιον για το κάπνισμα

και μου λέει: «είναι αδύνατο αυτό που λέτε, πάτερ. Είναι πάρα πολύ δύσκολο, είναι αδύνατο να κόψω το κάπνισμα». «Μα», λέω, «αυτή είναι τότε για σένα η νηστεία». Η σημαντική νηστεία είναι να κόψεις αυτό, το οποίο είναι το μεγάλο σου πάθος. Όμως, να θυμόμαστε πάντα, ότι ο Χριστός δεν μας θέλει σωματοκτόνους, αλλά παθοκτόνους, γιατί κάποιοι υπερβάλλουν σε θέματα νηστείας και κάνουν κακό στην υγεία τους. Πολλές φορές, ο γιατρός έχει πει σε κάποιον ότι δεν πρέπει να νηστέψει για τον συγκεκριμένο λόγο. Πρέπει να τρως συγκεκριμένες τροφές προκειμένου να μην δημιουργήσεις πρόβλημα στο στομάχι σου ή κάπου αλλού. Πρέπει αυτά να τα λογαριάζουμε, να πειθαρχούμε σε αυτά, διότι, όπως ακριβώς σας είπα, ο Θεός μάς θέλει παθοκτόνους.

Ένα άλλο να σας πω, αυτό που έλεγε ο Schmemann, ο μεγάλος αυτός θεολόγος. Θυμόταν, λέει, για το κλίμα της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Λέει «αυτό μου το έδωσε η γιαγιά μου, η οποία μου κλείδωνε το πιάνο την πρώτη εβδομάδα, την τρίτη εβδομάδα και τη Μεγάλη Εβδομάδα. Μου κλείδωνε το πιάνο». Μα, είναι αμαρτία η μουσική, θα μου πείτε τώρα; Δεν είναι αμαρτία η μουσική, αλλά δίνει στον άλλον αυτό που σας λέω, κλίμα, ότι δεν είναι όλες οι μέρες ίδιες, δεν είναι όλες οι περίοδοι της Εκκλησίας ίδιες. Εδώ, δηλαδή, μας λέει κάτι άλλο, μας λέει ότι του κλείδωναν το πιάνο και ήταν μικρός και το θυμόταν αυτό. Θυμόταν ότι με τη σκέψη, ας πούμε, της Θυσίας του Χριστού επί του Σταυρού δεν έχω και όρεξη, δεν έχω όρεξη να φάω, δεν έχω όρεξη να παίξω μουσική.

Να πούμε κάτι άλλο, ότι προσπαθούμε τη Μεγάλη Εβδομάδα να είμαστε ήρεμοι, πιστέψτε με, δεν είναι καθόλου εύκολο αυτό, θα το δείτε όποιοι προσπαθήσετε τη Μεγάλη Εβδομάδα να είστε πιο συγκεντρωμένοι, πιο κοντά, να κάνετε πιο φιλότιμο αγώνα, θα δείτε ότι οι πειρασμοί δεν θα λείψουν αλλά αυτό σημαίνει ότι ο αγώνας πάει καλά. Αλίμονο, λέει, αν λείψουν οι πειρασμοί. Οι πειρασμοί αν λείψουν, σημαίνει ότι κάτι δεν πάει καλά, όταν υπάρχουν πειρασμοί, όλα πάνε καλά, όλα πάνε καλά! Είναι, λέει, ο γέροντας έξω από το κελί και τον βλέπει στενοχωρημένο ο νεαρός μοναχός και πάει και του λέει: “Γέροντα, γιατί είσαι στενοχωρημένος;”, «Παιδί μου», λέει, «κανένας πειρασμός, εγκατάλειψη Θεού», καταλαβαίνετε, εγκατάλειψη Θεού!

Ένα άλλο που μπορείτε να κάνετε τη Μεγάλη Εβδομάδα προκειμένου να έρθετε πιο κοντά στη γεύση της, στο βίωμά της, είναι η φιλανθρωπία. Κάποιοι κάνετε μερικές προσφορές, πηγαίνετε σε ιδρύματα, δίνετε ένα ποσό, κάποια ρούχα. Πολύ σπουδαία είναι όλα αυτά, είναι σημαντικά, αλλά είναι πιο σημαντικό το να κάνεις κάτι εσύ προσωπικά. Να πας σε ένα νοσοκομείο, για παράδειγμα, να ρωτήσεις εκεί την υπεύθυνη, την προϊσταμένη, ποιος δεν έχει συνοδό από αυτούς που νοσηλεύονται και να πας ένα πρωί ή ένα απόγευμα της Μεγάλης Εβδομάδας, πριν την Ακολουθία,

και να συναναστραφείς αυτόν τον άνθρωπο, ο οποίος είναι μόνος του και δεν έχει κανέναν στον κόσμο. Τι μεγάλο πράγμα είναι να το κάνεις αυτό! Ζεις μια εβδομάδα, Μεγάλη Εβδομάδα και ήδη προγεύεσαι όλα αυτά που θα γίνουν τη Μεγάλη Εβδομάδα. Άρα, λοιπόν, ένα ακόμα σημαντικό, είναι η συμμετοχή μέσω αυτής της φιλανθρωπίας προς τον συνάνθρωπο, έτσι θα λάβεις αυτό που λέμε μεγάλο μισθό από τον Θεό, και, βεβαίως, θα σε βοηθήσει στη μετοχή σου στη Μεγάλη Εβδομάδα.

Θα ήθελα, επίσης, να σας μιλήσω για τη συμφιλίωση. Δε χρειάζεται να έχουμε μίσος με κανέναν. Όταν υπάρχει μίσος με ανθρώπους, δεν μας βοηθάει αυτό, γιατί δεν εισακούεται η προσευχή. Όταν υπάρχει μίσος μέσα στην ψυχή του ανθρώπου, η προσευχή δεν φτάνει στον Θεό, ενώ όταν υπάρχει γαλήνη με όλους, αγάπη, η προσευχή εισακούεται, ας πούμε, ανοίγει ο Θεός τα ώτα και όποια προσευχή και να κάνεις ακούγεται από τον Θεό. Επαναλαμβάνω ότι, όταν υπάρχει μίσος στην ζωή του ανθρώπου, εμπάθεια για τον άλλον, είναι λογικό ότι η προσευχή δεν φτάνει στον Θεό.

Μπορούμε, επιπλέον, να κάνουμε μερικά πράγματα που λέει η παράδοση της Εκκλησίας μας και του τόπου μας, που μας έχουν μάθει έτσι να κάνουμε αλλά να τα κάνουμε αυτά με επίγνωση. Δηλαδή, να συμμετέχουμε όλοι στον στολισμό του Επιταφίου, να προσφέρουμε και εμείς ένα λουλούδι! Έλεγε ο Άγιος Παΐσιος: «εγώ ποτέ δεν εμφανίστηκα μπροστά στην Παναγία χωρίς να κρατάω ένα λουλούδι, πάντοτε της πήγαινα κάτι». Έκοβε, λοιπόν, ένα λουλούδι από τον ανθόκηπο που είχε έξω από το κελί και εμφανιζόταν μπροστά στο εικόνισμά της με ένα λουλούδι. Λοιπόν, κι εμείς το ίδιο θα πάμε λουλούδια στον Επιτάφιο, αλλά θα πάμε έτσι με επίγνωση ότι αυτά τα προσφέρουμε στον Νυμφίο Χριστό, στον Θεό μας!

Θα πάμε στον Εσταυρωμένο το στεφάνι, γιατί; Γιατί, εκείνοι προσέφεραν ακάνθινο στεφάνι και εμείς το στεφάνι δεν θα το δώσουμε με αγκάθια, αλλά θα το δώσουμε με λουλούδια! Να σηκώσεις τον Επιτάφιο αν είσαι αγόρι, να το ζητήσεις, να πας κοντά, να λάβεις αυτή τη χάρη, να ακουμπήσεις τον τάφο του Χριστού, να τον συνοδεύσεις. Και αν είσαι κορίτσι ή αν είσαι μητέρα ή γιαγιά και έχεις παιδί ή εγγόνι, να το ντύσεις μυροφόρα! Θα το έχει βίωμα αυτό το παιδί όταν μεγαλώσει, και θα συνοδεύσει και εκείνη τον μεγάλο νεκρό στους δρόμους που θα βγει ο επιτάφιος. Αν περνάει ο επιτάφιος από το σπίτι σου, να ανοίξεις τα παράθυρά σου, τα φώτα, να ανάψεις κερί και να βάλεις λιβάνι, και να μείνεις εκεί και αν μπορείς έξω από την πόρτα σου, και αν μπορείς να στρώσεις στρωσίδια να περάσει από πάνω ο Βασιλιάς και ο λαός του Θεού – είναι πολύ ωραίο και αυτό! Δηλαδή, όλες αυτές τις παραδόσεις τις κρατάμε αλλά δεν τις κρατάμε μόνο σαν παραδόσεις, γνωρίζουμε την ουσία όλων αυτών που κάνουμε.

Να πούμε ακόμα τι άλλο μπορούμε να κάνουμε; Εκείνο το βράδυ της Ανάστασης, μη δώσετε αυτή τη στενοχώρια στους ιερείς γιατί πικραινόμαστε πολύ όταν λέει ο ιερέας «Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ» (Ψαλμός, 67:2), αναστήθηκε ο Χριστός και διασκορπίστηκαν οι εχθροί, και εκείνη την ώρα βλέπεις όλο το πλήθος που έχει έρθει για να πάρει το Άγιο Φως να φεύγει. Μα είναι δυνατόν να φεύγεις εκείνη την ώρα; Εντάξει, αμαρτωλοί είμαστε αλλά όχι εχθροί του Χριστού! Εχθρός δεν είμαι, αμαρτωλός είμαι, εχθρός δεν είμαι, θα μείνω εκείνο το βράδυ, θα μείνω μαζί με τον Χριστό για να λάβω τη χάρη της Αναστάσεως, τη χαρά της Αναστάσεως, δε θα φύγω. Κάθε χρόνο φεύγεις, και τι κατάλαβες που φεύγεις, μια ώρα – δύο ώρες να σταθείς εκεί και να μεταλάβεις κιόλας, να λάβεις το Σώμα και το Αίμα του Χριστού, αυτό είναι ανάσταση, αυτή είναι η Ανάσταση. Έτσι θα αναστηθείς, έτσι θα συναναστηθείς όταν λάβεις την Θεία Κοινωνία, δεν υπάρχει ανάσταση χωρίς τη Θεία Κοινωνία, αν δεν έχεις κοινωνήσει τι να καταλάβεις από όλα αυτά; Πώς θα λαμπυρίσεις μέσα σου αν δεν είσαι στην Λαμπρή, λαμπρή μέρα αυτή της Αναστάσεως.

Επίσης, δεν έχεις μείνει ποτέ και στον Ἑσπερινό τῆς Ἀγάπης, την επόμενη μέρα, δεν έχεις δει τι ωραία που είναι που ακούγεται το Ευαγγέλιο σε πολλές γλώσσες, το οποίο δηλώνει ότι το Ευαγγέλιο είναι μια οικουμενική υπόθεση, ότι αφορά σε όλη την γη, σε όλους τους ανθρώπους. Πότε θα το ζήσεις αυτό; Ούτε αυτό έχει γίνει.

Να πούμε και κάτι άλλο. Για εσένα που πενθείς, μη μείνεις μέσα στο σπίτι εκείνη την ημέρα, μην ακούσεις αυτά που σου λένε οι άλλοι – επειδή είναι πένθος θα πρέπει να μη βγει έξω ο συγγενής, αυτός που πενθεί. Όχι. Ακόμη και αν ο ίδιος δεν

αισθάνεσαι καλά, και δεν έχεις όρεξη, πάλι θα βγεις! Θα βγεις και θα πας στην Εκκλησία! Εκεί θα συναντήσεις όχι μόνο τον Χριστό, αλλά και τον άνθρωπό σου, που έχει φύγει από τη ζωή! Στην προσευχή, στη σύναξη, στη Θεία Ευχαριστία, στη μνημόνευση, εκεί θα συναντήσεις τον άνθρωπό σου!

Θέλω μέσα από την καρδιά μου να σας ευχηθώ, αυτή η Μεγάλη Εβδομάδα να μην είναι ίδια με τις άλλες, νά ‘ναι καλύτερη! Να είναι μια Εβδομάδα που να ζήσουμε το Πάθος και την Ανάσταση του Χριστού! Η Μεγάλη Εβδομάδα είναι μια μεγάλη ευκαιρία που μας δίνει ο Θεός για να τον πλησιάσουμε και δεν πρέπει να την αφήσουμε έτσι. Δεν ξέρουμε αν θα είμαστε και του χρόνου στη ζωή! Φέτος, να μην την αφήσουμε την Μεγάλη Εβδομάδα ίδια, αλλά να την ζήσουμε πραγματικά, έστω και με τις καινούργιες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί.
Απευθυνόμενος στην καρδιά σας, εύχομαι αυτές οι πρακτικές συμβουλές, οι παραινέσεις, να βοηθήσουν, προκειμένου να ζήσουμε τα μεγάλα γεγονότα. Καλή Μεγάλη Εβδομάδα!